

paakaldt Christian den Femte, han har manet Christian den Femtes Lov herind; jeg maner ogsaa Christian den Femtes Lov herind med alle de forffjellige Fortolkninger, som den har faaet igjennem Aarhundreder, og navnlig den Fortolkning, som indeholdes i Forordningen 13de Mai 1769. Der seer man, hvorledes Regjeringen har tænkt sig, at Bondestanden skal blive stillet, denne Bondestand, som skal naeres af Bondejorden, af hvilken Grund der er fastsat haarde Straffe for, at Bondejorden lægges ind under Herregaardsjorden. Der hedder det nemlig: at Bonden skal sidde saaledes ved Gaarden, at han kan være „holden“ derved. — Hvorledes blev dette System til? Det blev til for at formaae og sætte Tyendet paa den Tid istand til at bearbejde Herregaardsjorden, til at udføre de offentlige Arbejder, til at skaffe de offentlige Skatter tilveie — dertil var det, at Bondejorden blev brugt, og derfor blev den af Statsmagten stadigt beffærmet. Hvad vil det sige, at Bondestanden skal være „holden“ ved Gaardene? Det vil sige, at, naar de Betingelser fyldestgøres, hvorunder hele dette System er blevet til og har udviklet sig i Tidernes Løb, skal Bonden til enhver Tid kunne være holden ved den Jord, hvorpaa han sidder, og Godseieren skal ikke have Noget ud deraf, førend Bonden er holden ved Jorden; naar Hovet først var ydet, saa skulde Bonden først og fremmest være holden derved, og derefter kunde Godseieren faae det øvrige Overflud. Hvorledes har man nu i de senere Aar fortolket, at denne Borgerklasse skulde være holden? Har man ikke fra Regjeringens Side sagt, at en Bonde med 8 Td. Hartkorn kunde have 1,200 Rb. i aarlig Indtægt? Det er det, hvormed Bonden er „holden“. — Har man ikke nylig sagt: Vi indrette en Skole, hvorhen Bønderne ville sende deres Sønner, hvor Bøndesønner skulde studere, hvor de skulde ligge en 4—5 Aar, hvor Bønderne skulde give 2 à 300 Rb. om Aaret, for at kunne faae Underviisning der? Alt dette skal Bonden altsaa have ud af Gaarden for at kunne være holden ved den, førend Godseieren faaer Noget, og saaledes kan og bør Fæstelovgivningen maaffee for Diebliffet udvikles. Men for nu

ikke at komme ind paa et Gebeet, som er endnu vanffeligere end det, vi nu ere paa, saa gaae vi den simple Vej og sige: Lad os i dette Diebliff, under Indtrykket af Grindringerne fra Fortiden, uden at udvikle det videre, hvorom der saaledes er Tale, opgjøre Sagen, lad os dele Parterne imellem. Den ene af disse Parter faaer sin Besiddelse i Capitalværdien, den Anden sin Besiddelse ved at komme til Jorden paa saadanne Vilkaar, at han ved at bearbejde den med sine egne Kræfter og Kreaturer, hvilke endog skulde leveres ham af Godseieren; blot kan blive en taalelig holden Mand. Jeg forlanger ikke, at Bonden skal have 1200 Rb. i reen Indtægt, jeg er ogsaa overbevist om, at han ikke kan faae dem; jeg forlanger heller ikke, at han skal kunne sende sine Sønner til disse høiere Landboffoler, hvor de afvannes med Arbejde og bringes ind paa en Retning, som slet ikke passer til deres Stilling, — tvertimod, jeg raader til Nøisomhed, til at nøies med langt Ringere, men jeg ønsker, at Bonden kan have det saaledes, at han kan arbejde sig igjennem, og at hele denne Sag ikke skal blive ved at være en Gjenstand for Strid og Splid imellem os.

Den ærede Taler fra Skanderborg (Lutten) har igjen i Dag berørt et Slags Udkast til en Lovgivning, som han anseer for den retteste til at ordne dette Forhold; jeg troer, at han vil give mig Ret i, at saalænge det ikke foreligger her som et virkeligt Forslag, bindende idetmindste for Forslagsstilleren, saalænge kunne vi ikke gjøre det til Gjenstand for nærmere Overveielse; thi det vilde forværre vor hele Stilling. Vi forværre allerede vor Stilling ved nu at lade vore Hænder blive bundne af et Forslag, som vi i alle Henseender ønskede at være mindre godt end vort oprindelige; men, gif vi ind paa at behandle et Forslag, som ikke engang har en Forslagsstiller, og behandle det som et virkeligt foreliggende Lovforslag, saa seer jeg ikke rettere, end at dette i en langt høiere Grad vilde forværre vor Stilling. Naar det ærede Medlem atter i Dag er kommet til at tale om en „Overeenskomst“, saa forekommer det mig, at bag ved